

kouské právo stojí ohledně služebnosti okna na půdě práva římského, služebnost okna zahrnuje jen právo k světlu a vzduchu, nikoliv však i právo k vyhlídce. Toto poslední právo musilo by mu býti zvláště uděleno. Služebnost okna nelze dále stotožňovati s právem vlastnickým sdělati sobě okno ve vlastní zdi, byť i to bylo sousedu obtížným. Soused nemůže žádati, by okno prolomené ve vlastní zdi do jeho dvora bylo zamřížováno nebo by křídla okna nezasahovala při otevírání do vzduchového prostoru sousedova (rozh. ze dne 7. října 1887 č. 9612, sb. 11.773; ze dne 13. ledna 1886 č. 15.208, sb. 10.897; ze dne 25. listopadu 1885 č. 12.134, sb. 11.381). Pouhé tedy otevírání okna ve vlastním domě nejeví se tedy dle toho, co bylo řečeno, jako nějaké jednání, které by bylo zasahováním do cizí držby a užíváním odpíracího práva ve smyslu §§ 312 a 313 o. o. z., neboť takovým jednáním soused není s to účinně bránit (rozh. ze dne 28. ledna 1879 č. 483, časop. »Ger. Halle« r. 1879 č. 44). Prolomení okna jest dispozice vlastníku příslušející a vnikání světla a vzduchu přirozeně právní důsledek toho a nezakládá žádnou služebnost. Podobně je soused také oprávněn na svém dvoře před oknem sousedícího domu svá plná a nezkrácená práva vlastnická vykonávati, na př. dříví narovnatí na své půdě stěnu zříditi a j. v. (rozh. ze dne 3. března 1870 č. 2310, sb. »Gl. U.« č. 2310). Služebnost okna vzniká dle předpisu § 313 o. o. z. tím, že okno do vzduchu nebo prostoru sousedova se otevře a že na sousedu se žádá, aby tento sdílení světla a vzduchu po případě i vyhlídky snášel, a že tento tak učiní, aneb tím že poslednějším na zákaz prvního opomene jemu světlo, vzduch (případně i vyhlídku) odníti; při posouzení otázky, zda služebnost byla dle práva nabyta, bude se tedy vždy o to jednat, zda je tu takový poměr moci, který k výkonu služebnosti okna oprávnuje (rozh. ze dne 23. června 1875 č. 5576, sb. »Gl. U.« č. 5771). Služebnost okna nenabývá se také tím, že okno po 30 let do vzdušného prostoru sousedova bylo otevíráno, jelikož ku zachování služebnosti nějaké nestačí jen pouhá skutečnost, jako taková, nýbrž potřebí též vykonávání její jako práva. Nabytí držby afirmativní služebnosti závisí na uznání tohoto právního držení. Rozh. ze dne 28. června 1876 č. 1287 časop. »Ger. Zeit« r. 1876 č. 91, poznamenává, že pouhé opomenutí odporu nezakládá ještě žádné služebnosti; při tom však musí přece býti uvážena otázka, zda opomenutí odporu trvajícím 30 let ve skutečnosti uznání právní držby dotyčné služebnosti v sobě nezavírá, zvláště tehdy, když z jednotlivých okolností jde na jevo, že se na služebnost více méně jakožto na právo nárok činí.

Služebnost pastvy.

I. Část všeobecná.

Vzhledem k povšechné zásadě § 354 o. o. z., dle něhož může vlastník věci touto dle své libovůle nakládati a každého jiného z podobného nakládání vyloučiti, dlužno i vlastníkovu pozemku neobmezené právo zaručiti, by své pozemky dle své libovůle jakýmikoliv plody osázel a tak dle svého nejlepšího zdání pokud možná největšího užítku docílil; ovšem přísluší mu volnost ta potud, pokud jinému pořadem práva nebude právoplatně přiznána služebnost pastvy, jíž on se i proti vůli vlastníka pozemku domáhal (min. nař. ze dne 24. července 1857 č. 6436). Dle nejv. rozh. ze dne 25. ledna 1819 a 2. května 1831 může vlastník pozemku na svých rolích a lukách svůj vlastní dobytek pásti, zakázáno je však bezvýmínečně a v každou dobu roční pásti na rolích a lukách, děje-li se tak proti vůli

vlastníka, leč že by pastva taková byla dovolenou na základě smluv soukromých, urbářů neb jinakých důvodů právních. Pastvu jednotlivých kusů dobytka nezakazovalo však dolnorakouské místodržitelství (výn. z 28. listopadu 1853 č. 36.806) hledíc k tomu, že hospodářské a místní poměry v zemi jsou velmi různé a menší držitelé jsou nuceni tam, kde není pastvy stádní, dobytek svůj jednotlivě na provaze pásti, chtějí-li ho si zachovati. Ježto však škodlivé účinky pastvy jednotlivé v ohledu národohospodářském jsou všeobecně uznány a ježto dále školní mládež je tím od návštěvy školní zdržována a snadno se demoralisuje, nařídil cit. výnos, že jsou okresní úřady povinny pečovati poučováním a vlivem svým na představené obcí, by dle přípustnosti místních poměrů byla pastva jednotlivá obmezena, pastva pak v dobu noční nebudiž vzhledem k platným předpisům policejním dovolena.

II. Služebnost pastvy (*servitus pascendi*) je služebnost, dle níž je držitel pozemku oprávněn dobytek ku vzdělání pozemku potřebný na cizí půdě pásti.

1. Z povahy a podstaty každé služebnosti (§ 484 o. o. z.) plyne, že služebnost pastvy zpravidla nevyklučuje vlastníka pozemku služebného od spolupastvy (*jus compaxendi*) a proto nelze brániti vlastníku pozemku služebného, by neužíval pozemku přes právo služebnosti na něm váznoucí, zejména by ho neužíval hospodářsky tak jak je v zemi zvykem, pokud jen tím neruší podstatu pozemku, leda že by se služebností pastvy spojeno bylo právo zakazovací, dle něhož může oprávněný brániti vlastníku pozemku něco činiti, co by tento jinak jako vlastník činiti mohl, na př. jiné plody sázeti, úhorem pole nechati ležeti.

2. Oprávněný nesmí dobytek na pastvě bez dohledu nechati, nýbrž musí jej dohledu pastýře svěřiti a vůbec veškerá opatření k uvarování škody učiniti. Nebyl-li smluven druh dobytka pastevního, zahrnuje pastva každý druh dobytka, jenž nevadí vzdělávání pozemků k pastvě určených, tedy zpravidla dobytek tažný, hovčzí a skopový, též hlavně t. zv. dobytek hnaný (osli, mezci, koně). S těmito povšechnými zásadami shodují se celkem §§ 498—502 o. o. z., které jednají o služebnosti pastvy.

3. Ze zvláštních předpisů o. o. z. uvéstí sluší tyto:

a) Nebyl-li určen při nabytí služebnosti pastvy druh a počet dobytka hnaného, dále čas a míra požívání, chrání je pokojné 30leté držení (§ 498 o. o. z.);

b) měnil-li se počet dobytka v posledních 3 letech, připustí se k pastvě průměrný počet posledních 3 let;

c) nelze-li ani takto počet zjistiti, vezme se slušný zřetel k povaze pastvy a nelze připustiti více dobytka, než kolik ho může přezimovati z píce vytěžené na pozemku panujícím. Dobytek vepřový se do určitého počtu nevčítá (§ 500 o. o. z.);

d) doba pastvy řídí se místním obyčejem, pokud se mu neodporuje, avšak nikdy nesmí pastva brániti neb stěžovati hospodářství uspořádané předpisy politickými (§ 501 o. o. z.).

III. Pastva lesní nedovoluje se v místech určených ke zmlazení lesa, kde by pastevní dobytek škoditi mohl nynějšímu nebo budoucímu mlázi (zahájené plochy); v ostatních místech lze jen tolik dobytka pásti, kolik ho tam najde potřebnou výživu. Paseky obnášejí zpravidla při hospodářství na vysoký les aspoň $\frac{1}{6}$, při hospodářství na nízký a střední les

nejméně $\frac{1}{5}$ veškeré plochy lesní. Majitelé lesa a osoby k pastvě oprávněné vzdalují dobytek pastevní od pasek buď pastýři neb jinakým vhodným způsobem. Dobytek sluší, pokud je to možným, pásti společně, ne jednotlivě. Dobytek buď honěn na pastvu i oklikami, pokud to šetření lesa vyžaduje (§ 10 les. zák.; ostatně viz čl. Lesy). Zvláštní předpisy o plochách zahájených vydalo přímořské místodržitelství vyhláškou z 29. září 1874 č. 11.629. Dle těchto předpisů nevztahuje se hájení na lesy dorostlé, nýbrž vztahuje se na mladé lesy a na plochy k zalesnění určené, hlavně však na všechny části znova vysázené a sice potud, pokud mlází dobyt看 nemůže již býti poškozeno neboť sbírání lesních plodů je přípustno jen tehdy, když to není na ujmu lesu.

IV. Ustanovení policejně-trestní.

Bylo-li pole zvířaty poškozeno, zabaví zvířata přísežný personál polní pro poškozeného (§ 1321 o. o. z., viz §§ 18—20 min. nař. z 20. ledna 1860 č. 28 ř. z. a čl. Zájem soukromý). Pasení dobytka mimo uzavřená a ohraničená místa dovoluje se jen za vhodného dohledu; pasení na provaze je zakázáno. Je-li obava, že dobytek vejde na cizí pozemek neb že poškodí cizí pole, budiž k pevným předmětům uvázán. Vyhánění dobytka na pastvu a domů smí se díti jen ve dne. Honění a pasení dobytka na cizím pozemku je dovoleno jen s výslovným povolením majitele pozemku, ovšem zvláštní důvody právní se tím neporušují (ostatně viz čl. Puch polní). Neoprávněné honění dobytka do cizích lesů, vykonávání pastvy lesní na jiných, než k tomu určených místech a v jinou dobu, stíhá se co puch polní (viz §§ 61—67 les. z. a čl. Lesy a Právo lesní.).

Služebnost požívání viz Požívání.

Služebnost svádění vody dešťové.

I. Pojem.

Dle římského práva nesmělo býti bráněno přirozenému odtoku dešťové vody umělými zařízeními, a poškozenému příslušela v takovém případě »actio aquae pluviae arcendae«. Toto právo bylo poskytnuto v zájmu sousedstva a bylo tudíž výronem práva sousedů. »Actio aquae pluviae arcendae« vztahovala se však jen na »praedia rustica« a směřovala předkem k odstranění takových staveb na pozemku sousedově, jimiž byl odtok dešťové vody změněn způsobem pro žalobce škodlivým. Dle toho zřídil-li stavby žalovaný sám čili nic, směřovala žaloba k tomu, by je sám odstranil pokud se týče žalobci odstraniti dovolil. Tato actio byla actio in personam, ježto k platnosti přiváděla kvasikontraktní závazek.

Dle rakouského práva není voda dešťová co taková částí pozemku ani jeho příslušenstvím, ježto povaha příslušenství předpokládá trvalé spojení s pozemkem, kdežto voda dešťová při své snadno zanikající existenci postrádá této vlastnosti, ovšem ale tehda, když, jak § 4 lit. b) vod. zák. předpokládá, se voda dešťová v příkopech nahromaduje, ve kterémž případě je vlastnictvím držitele pozemku. Totéž platí patrně též o sněhu a vodě sněhové.

II. Při vodě dešťové dlužno činiti rozdíl, nalezá-li se na vlastní neb cizí půdě. Pokud se voda dešťová nalézá na vlastním pozemku, nelze vlastníku pozemku nikterak brániti vody upotřebiti, ježto jest dle § 4 lit. b) vod. z. jeho výhradním vlastnictvím. Svede-li se však voda dešťová na cizí pozemek, ježto vlastník dotyčného pozemku k tomu svolil neb vnikne-li